

**הערה כללית מס' 16: זכותו של אדם
לכיבוד צנעת הפרט שלו, משפחתו, ביתו ותכתובתו
ולשמירה על כבודו ועל שמו הטוב
(סעיף 17): 08.04.1988.
CCPR General Comment No. 16 (General Comments)**

ראשי התיבות של שם האמנה: CCPR

הערה כללית מס' 16

**זכותו של אדם לכיבוד צנעת הפרט שלו, משפחתו, ביתו ותכתובתו
ולשמירה על כבודו ועל שמו הטוב**

(סעיף 17)

(המושב ה-32, 1988)

1. סעיף 17 מעגן את זכותו של כל אדם להיות מוגן מפני התערבות שרירותית או בלתי חוקית בצנעת הפרט שלו, במשפחתו, בביתו או בתכתובתו כמורגם מפני פגיעות בלתי חוקיות בכבודו ובשמו הטוב. לדעת הוועדה, יש להבטיח זכות זו מפני כל התערבות או פגיעה כאמור, בין שמקורן ברשויות המדינה ובין באישיות טבעית או משפטית. החובה שמטיל סעיף זה מחייבת את המדינה לאמץ אמצעים תחיקתיים ואחרים כדי לתת תוקף לאיסור על התערבויות ופגיעות כאלה כמורגם להגנה על זכות זו.

2. הוועדה מבקשת לציין בהקשר זה כי המדינות שהן צד לאמנה אינן מקדישות בדוחותיהן את תשומת הלב הנחוצה למידע על האופן שבו כיבודה של זכות זו מובטח על-ידי הרשויות המחוקקות, המנהליות או המשפטיות, ובאופן כללי על-ידי הגופים המוסמכים לכך שהמדינה הקימה. בייחוד, לא מוקדשת תשומת לב מספקת לכך שסעיף 17 לאמנה עוסק בהגנה הן מפני התערבות בלתי חוקית והן מפני התערבות שרירותית. פירושו של דבר שדווקא חוקי המדינה הם האמצעי הראשי שדרכו יש לדאוג להגנה על הזכות שנקבעה בסעיף זה. נכון להיום אין בדוחות התייחסות לחקיקה כזו או שהמידע שהם מספקים בנושא אינו מספיק.

3. המונח "התערבות בלתי חוקית" פירושו שאסורה כל התערבות למעט במקרים שהחוק צופה. התערבות באישור המדינה יכולה להתבצע רק מכוח החוק, שצריך גם הוא לעלות בקנה אחד עם הוראות האמנה, מטרותיה ויעדיה.

4. הביטוי "התערבות שרירותית" רלוונטי גם הוא להגנה על הזכות המעוגנת בסעיף 17. לדעת הוועדה, ניתן להחיל את הביטוי "התערבות שרירותית" גם על התערבות המותרת על-פי חוק. השימוש במושג השרירותיות נועד להבטיח שאפילו התערבות המותרת על-פי חוק תצטרך לעלות בקנה אחד עם הוראות האמנה, מטרותיה ויעדיה, ושכל מקרה יהיה עליה להיות סבירה בנסיבות הספציפיות.

5. ביחס למונח "משפחה", יעדיה של האמנה מחייבים שלצורך סעיף 17 יקבל מונח זה פרשנות רחבה שתכלול את כל הפרטים המרכיבים משפחה כפי שנהוג להבין זאת בחברה של המדינה הנוגעת בדבר. את המונח "הום" באנגלית, "מִנְזָל" בערבית, "ג'יג'אי" בסנית, "דוֹמִיסִיל" בצרפתית, "ז'יליֶשָה" ברוסית, ו"דוֹמִיסִילִיו" בספרדית, כפי שהוא משמש בסעיף 17 לאמנה, יש להבין כמתייחס למקום שבו אדם גר או עוסק במשלח ידו הרגיל. בהקשר זה, הוועדה מזמינה מדינות לציין בדוחותיהן מהי המשמעות הניתנת בחברה שלהן למונחים "משפחה" ו"בית".

6. הוועדה סבורה כי הדוחות צריכים לכלול מידע על הרשויות ועל גופים שהוקמו בתוך המערכת המשפטית של המדינה המוסמכים לאשר התערבות המותרת בחוק. כמו כן, חיוני לקבל מידע על הרשויות הרשאיות להפעיל את סמכותן בנוגע להתערבות כזו, תוך היצמדות לחוק, ולדעת באיזה אופן ובאמצעות אלו גופים רשאים אנשים הנוגעים בדבר להתלונן על הפרה של הזכות המעוגנת בסעיף 17 לאמנה. על המדינות להבהיר בדוחותיהן באיזו מידה ההתנהלות בפועל עולה בקנה אחד עם החוק. על דוחות המדינות שהן צד לאמנה להכיל גם מידע על תלונות שהוגשו ביחס להתערבות שרירותית או בלתי חוקית ועל מספר הממצאים בהקשר זה, יהיו אשר יהיו, כמו גם על התרופות המסופקות במקרים כאלה.

7. כיוון שכל בני האדם חיים בחברה, ההגנה על הפרטיות היא בהכרח יחסית. אולם, לרשויות הציבוריות המוסמכות צריכה לעמוד האפשרות לבקש מידע בנוגע לחיים הפרטיים של היחיד רק כאשר ידע זה חיוני לאינטרסים של החברה כפי שיש להבינם על-פי האמנה. בהתאם לכך, הוועדה ממליצה שמדינות יצביעו בדוחותיהן על החוקים והתקנות החלים על התערבויות מוסמכות בחיים פרטיים.

8. אפילו ביחס להתערבות העולה בקנה אחד עם האמנה, על החקיקה הרלוונטית לפרט את הנסיבות המדויקות שבהן התערבות כזו מותרת. ההחלטה להשתמש בהתערבות מוסמכת כזאת צריכה להתקבל רק בידי רשות שנקבעה בחוק, וכל מקרה צריך להישקל לגופו. הציות לסעיף 17 מחייב להבטיח את שלמותה וחשאיותה של תכתובת, דה יורה ודה פקטו. יש להעביר תכתובת ליעדה בלי ליירטה ובלו לפתוח אותה או לקרוא אותה בדרך אחרת. יש לאסור על מעקב, בין באמצעים אלקטרוניים ובין באמצעים אחרים, על האזנה לתקשורת טלפונית, טלגרפית או אחרת, על ציתות לקו טלפון ועל הקלטה של שיחות. יש להגביל חיפושים בביתו של אדם לאיתור ראיות חיוניות, ואין לאפשר להם לעלות לכדי הטרדה. ככל שהדבר נוגע לחיפוש על אדם או על גופו, אמצעים יעילים צריכים להבטיח שחיפושים כאלה יבוצעו באורח העולה בקנה אחד עם כבודו של האדם שעליו נערך החיפוש. אנשים שבעלי תפקידים רשמיים או אנשי צוות רפואי הפועלים על-פי בקשת המדינה מבצעים על גופם חיפוש צריכים להיבדק רק בידי אנשים מאותו מין.

9. על מדינות שהן צד לאמנה מוטלת חובה לא לעסוק בעצמן בהתערבות שאינה עולה בקנה אחד עם סעיף 17 לאמנה, ולספק מסגרת חקיקה האוסרת על מעשים כאלה בידי אישיות טבעיות או משפטיות.

10. איסוף ושמירה של מידע אישי במחשבים, מאגרי מידע והתקנים אחרים, בין בידי רשויות ציבוריות ובין בידי אנשים או גופים פרטיים, חייב להיות מוסדר בחוק. על המדינות לנקוט אמצעים יעילים כדי להבטיח שמידע הנוגע לחייו הפרטיים של אדם לא יגיע לידי אנשים שאינם מוסמכים בחוק לקבל מידע כזה, לעבדו ולהשתמש בו, וכי הוא לעולם לא ישמש למטרות שאינן מתיישבות עם האמנה. כדי לזכות בהגנה היעילה ביותר על חייו הפרטיים, צריכה לעמוד לכל פרט הזכות לוודא באופן שניתן להבינו אם מידע פרטי נאגר בקובצי מידע ממוחשבים, ואם כן, איזה מידע ולאיזה צורך. לכל אדם צריכה להיות גם אפשרות לוודא אילו רשויות ציבוריות או אנשים או גופים פרטיים שולטים או עשויים לשלוט בקבצים שלהם. אם קבצים כאלה מכילים מידע אישי שאינו נכון או שנאסף או עובד בניגוד להוראות החוק, לכל אדם צריכה לעמוד הזכות לבקש את תיקון המידע או את מחיקתו.

11. סעיף 17 מעניק הגנה לכבוד האדם ולשמו הטוב, ועל המדינות מוטלת חובה לדאוג לחקיקה הולמת למטרה זו. כמו כן, יש לדאוג לכך שכל אדם יוכל להגן על עצמו ביעילות מפני התקפות בלתי חוקיות המתרחשות בפועל וכי לרשותו של כל אדם יעמדו תרופות נגד האחראים. על המדינות שהן צד לאמנה לציין בדוחותיהן באיזו מידה כבודם של אנשים ושם הטוב מוגנים בחוק וכיצד הגנה זו מושגת בהתאם למערכת המשפט שלהן.